

Selecta in Job

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΙΣ ΙΩΒ.

12.1032 ΚΕΦ. Α΄.

Οί ἰππεῖς ἐποίησαν ἡμῖν κεφαλὰς τρεῖς καὶ ἐκύκλωσαν τὰς καμήλους. Τὰς μὲν οὖν καμήλους πεποίηκε γενέσθαι ὑπὸ τοὺς ἰππεῖς· τὰς ὄνους δὲ καὶ τὰ ζεύγη τῶν βοῶν ὑπὸ τοὺς αἰχμαλωτίζοντας· τὰ πρόβατα δὲ ἐμίσει· διὰ τοῦτο πῦρ ἐπ' αὐτὰ κατήγα γεν· ἀλλὰ καὶ τοῖς υἱοῖς ἐπεβούλευε, καὶ καιρὸν ἐζήτηι τοῦ αὐτοῦ ἀπολέσαι. Εἰ εὐρήκει ἀναγινώσκοντας, οὐκ ἂν ἤψατο τῆς οἰκίας, οὐδὲ τόπον εἶχε τοῦ αὐτοῦ ἀποκτεῖναι· εἰ εὐρήκει προσευχομένους, οὐδὲν ἐδύνατο ποιῆσαι κατ' αὐτῶν· ἀλλ' ὅτε εὗρεν εὐκαιρίαν, ἴσχυσε. Ποῖος ἦν ὁ καιρός; μέθη ἦν, συμ πόσιον ἦν. Τῷ δὲ τῶν γωνιῶν ἄψασθαι τὸ πνεῦμα, ἐπίστησον, ὅτι ἐν ταῖς τῶν γωνιῶν πλατεῖαις οἱ ὑποκριταὶ ἐστῶτες προσεύχονται· πᾶς δὲ ὁ μὴ ἐπιβεβη κῶς εὐθείας ὁδοῦ ταῖς γωνίαις κέχρηται· πλατεῖα δὲ γωνία ἐστὶν ἢ πολλή καὶ ἀνεμμένη κακία. ΚΕΦ. ΙΘ΄. Ἔως τίνος ἔγκοπον ποιήσετε ψυχὴν μου; Ὡσπερ σώματα βαρῆ ἐπιτιθέμενα ζῶν σώμασι κά μνειν ποιεῖ τὰ βαστάζοντα· οὕτως εἰσὶ τινες λόγοι βαρεῖς, οὐς ἀκούσας τις, κάμνει ὡς ὑπὸ βάρους πιε ζόμενος τῆς δυνάμεως τῶν λόγων, τῶν ὄνειδιστικῶς καὶ χαλεπῶς, ἢ ἐπὶ λοιδορίαις εἰρημένων· ὡς καὶ νῦν τῶν ὑπὸ Βαλδὰδ εἰρημένων, οἶονε φορτίου αἰ σθανθεῖς βαρῆς ὁ Ἰώβ, κάμων τῇ ψυχῇ φησιν· «Ἔως τίνος ἔγκοπον ποιήσετε τὴν ψυχὴν μου,» καὶ ὡσεὶ φορτίον βαρὺ βαρυνεῖτε κατ' ἐμοῦ τοὺς λόγους; Ὁρᾶς, ὅτι τυραννικοὶ εἰσιν οἱ τοῦ Σαυχαίων τυράννου λόγοι, οὐς ἀκούσας ὁ Ἰώβ, λέγει τὰ προκείμενα. Οὐχ οὕτως γὰρ καθικνεῖται ψυχῆς ἀνθρώπου ἄλλο τι, ὡς λόγος σκληρός· πολλάκις γάρ τις ὑπομείνας βασάνους σώματι προσφερομένης, λόγους οὐχ ὑπέμεινεν. Ὁ μέντοιγε τέλειος ἀθλητῆς, εἰ καὶ κάμων, ἀλλ' ὑπομένει τοὺς χαλεποὺς λόγους· ὕβριν γὰρ ὑπομένει, μεγάλου ἀνδρός ἐστὶ· διόπερ ἐν τοῖς ἀνδραγαθήμασι ἑαυτοῦ ὁ Ἀπόστολος λέγει· «Λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν· βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν.» Καὶ νῦν δὲ ὁ Ἰώβ ἐστὶν, ὁ τῶν ἀθλητῶν γενναιότατος, ὁ ταῦτα λέγων· οὐ καὶ τὸ βιβλίον οὐδὲν ἄλλο ἐξαιρέτως 12.1033 περιέχει ἢ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ καὶ τὴν ὑπομονήν· ἀλλ' ὅμως αἰσθάνεται τῶν καμάτων ὧν κεκμήκει ἀπὸ τοῦ λόγου τοῦ σκληροῦ τῶν ἐληλυθότων αὐτὸν ἐπισκοπῆσαι. Καὶ ἐπειδὴ ἡ τοῦ λόγου βαρύτης, ὡσπερ τι φορτίον ἐπιτιθέμενον τῇ ψυχῇ, κάμνει αὐτὴν παρασκευάζει, διὰ τοῦτό φησιν· Ἀνθ' ὅτου, ὦ φίλοι, ταῖς τοῦ σώματος ἀλγηδόσι προστίθετε τὸν τῆς ψυχῆς πόνον, μᾶλλον κεντῶντες τοῖς ῥήμασι ἢ τὰ πάθη τὸ σῶμα; Καταλαλεῖτέ μου. Πολλάκις καταλαλεῖ τις κακῶς ποιῶν· ὅταν δὲ ἀπερυθρίαση, εἰς πρόσωπον λέγει ἐκείνου, οὐκ ἐλέγχων, οὐδὲ τάληθῆ λέγων, ἀλλ' ὄνειδίζων καὶ ὑβρίζων. Κεκράζομαι, καὶ οὐδαμοῦ κρῖμα. Νῦν ἐὰν κράζω, οὐδαμοῦ τὸ κρῖμά μου ἔρχεται· ἔτι ἀθλῶ. Ὡσεὶ ἔλεγεν· Ὡς τις ἀθλητῆς ἐν σταδίῳ κέκραγα, καὶ οὐδαμοῦ τὸ κρῖμά μου ἐπανίσταται· ἔτι γὰρ παλαίω. Ἐὰν μὴ τελέσω τὸ πάλαισμα, οὐκ ἔρχεται τὸ κρῖμα τοῦ στεφάνου. Καὶ ταῦτά φαμεν, ἵνα μὴ κατηγορῶμεν τοῦ Θεοῦ, ὅτι τοσαῦτα πάσχει ὁ Ἰώβ, καὶ οὐδαμοῦ τὸ κρῖμα, τουτέστιν ἢ ἀπόφασις τῆς ἐλευθερίας, καὶ τῆς τῶν δεινῶν ἀπαλλαγῆς. ΚΕΦ. Κ΄. Ἐὰν ἀναβῆ εἰς οὐρανὸν αὐτοῦ τὰ δῶρα. Καὶ ὁ αἰρετικὸς ὅταν εὐξῆται, ὅταν ἡ θυσία αὐτοῦ ἀναβῆ τῇ ὑψηγορίᾳ, ὅταν δοκῆ κατεστηρίχθαι, τότε εἰς τέλος ἀπολεῖται· ἢ γὰρ εὐχὴ αὐτοῦ λογίζεται αὐτῷ εἰς ἁμαρτίαν. Οἱ δὲ εἰδότες αὐτοῦ τὰ σφάλματα ἐκκλησιαστικοὶ ἐροῦμεν· Ποῦ εἰσιν οἱ τοιοῦτοι ἐν ὑπνιαζόμενοι καὶ ἀναπλάττοντες ἑαυτοῖς σφάλματα; Οὐ τῇ ἀληθείᾳ τὴν διάνοιαν ἐπερείδουσι σφαλλόμενοι· καὶ γίνονται ὡσπερ ἐνύπνιον ἐκπετασθέν, ὃ οὐ μὴ εὐρεθῆ. Τοιοῦτόν τι καὶ Δαυὶδ ψάλλει· «Οἱ δὲ

ἐχθροὶ τοῦ Κυρίου ἐξέλιπον. Ἄμα τὸ δοξασθῆναι αὐτοὺς καὶ ὑψωθῆναι ἐκλείποντες ὡσεὶ καπνὸς ἐξέλιπον» καὶ πάλιν· «Ὡσεὶ ἐνύπνιον ἐξεγειρομένων.» Πλοῦτος ἀδίκως συναγόμενος ἐξεμεθήσεται. Οἶδα καὶ ἄλλον πλοῦτον ἀδίκως συναγόμενον, τὸν ἐν τοῖς λόγοις τῶν αἰρετικῶν, οἱ ἔχουσι μαθήματα ἐν ἀντία τοῖς δόγμασι τῆς ἀληθείας, ἐγγάστρια αὐτῶν· ἃ οὐκ ἔστι γλυκέα, ἀλλὰ «χολὴ ἀσπίδος,» τουτέστι πονηρά· ὡς εἴρηται ἐν Δευτερονομίῳ ἐν ᾧδῃ Μωϋσέως περὶ τοῦ οἴνου τῆς διδασκαλίας αὐτῶν· «Ἐκ γὰρ ἀμπέλου Σοδόμων ἢ ἄμπελος αὐτῶν.» Ἄλλ' ὁ ἀγαθὸς Θεὸς οὐκ ἐάσει αὐτοὺς πλοῦτον ἀδίκως συναγόμενον ἔχειν αἰεὶ ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ ποιήσει αὐτοὺς ἐξεμέσαι. Ἄγγελος γὰρ κατ' εὐεργεσίαν Θεοῦ ἐξελκύσει αὐτοὺς ἐπ' αὐτῆς τῆς κακῶς οἰκοδομηθείσης οἰκίας· ἣτις ἐστὶν ἡ ἐκκλησία πονηρευομένων. Ἐπάγει γοῦν· «Ἐξ οἰκίας αὐτοῦ,» καὶ τὰ ἐξῆς. 12.1036 Ὅρα δὲ πόσον καὶ τῷ ἑτεροδόξῳ ἀπόκειται διὰ τὰ ἀσεβῆ δόγματα. Διὰ τοῦτο προσέχωμεν ἑαυτοῖς, μὴ ποτε ἐν πιθανολογίαις συληθῶμεν ἀπὸ αἰρετικῆς διδασκαλίας, καὶ ἐκπέσωμεν τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας. Μὴ ἴδοι ἄμελξιν νομάδων. Καὶ ὁ ἑτεροδόξος δὲ οὐ βλέπει ἄμελξιν νομάδων. Νομάδες δὲ εἰσι ψυχαὶ νεμόμεναι ὑπὸ τῷ καλῷ ποιμένι, καὶ νομὴν εὐρίσκουσαι. Καὶ τὰ δόγματα δὲ κατὰ Θεοῦ οὐδὲν ἔχει γλυκὺ, ἀλλὰ στρυφνὰ καὶ πυκνά. Πολλῶν γὰρ ἀδυνάτων οἴκους ἔθλασεν. Καὶ ὁ ἑτεροδόξος σε ἐάν που εὕρῃ ἀσθενῆ ἐν τῇ πίστει, ἀσθενῆ ἐν τῇ ὑγιεῖ διδασκαλίᾳ, τοῦτον ὑποσουλᾷ. Καὶ ἔστιν ἀληθῶς περὶ τοῦ διδασκάλου τῶν ἑτεροδόξων εἰπεῖν, ὅτι πολλῶν ἀδυνάτων οἴκους ἔθλασεν· ἀρπάζει δὲ τὴν δίκαιαν τοῦ εὐεξαπατήτου, καὶ μετὰ ταῦτα οὐχ ἴστησιν αὐτήν· οὐδὲ γὰρ δύναται στήσαι τὸ ψεῦδος. Ἡμέρα ὀργῆς ἐπέλθοι αὐτῷ. Καθ' ἣν ἡ θεία κατ' αὐτοῦ κινεῖται δίκη· εἴτε τοῦ ἐκ περιτομῆς εἰς Θεὸν ἀσεβήσαντος, εἴτε τοῦ ἑτεροδόξου, εἴθ' ὅπως ποτὲ ἀσεβοῦς, αὐτῷ μερίς ἐστὶν ἡ δηλουμένη ἐν τοῖς προειρημένοις. ΚΕΦ. ΚΑ'. Διὰ τί ἀσεβεῖς ζῶσι, πεπαλαίωονται δὲ καὶ ἐν πλούτῳ; Τὸ μέντοι, «πεπαλαίωονται ἐν πλούτῳ,» εἶπεν ἀντὶ τοῦ, οὐκ εἰσι νεόπλοιοι, ἀλλ' ἐκ νεότητος καὶ μέχρι γῆρας πλουτοῦντες διετέλεσαν. Ἀναλαμβάνοντα ψαλτήριον καὶ κιθάραν. Ἄλλη πατέρων εὐδαιμονία, τῶν παίδων ἡ εὐφροσύνη, ἣν ἀποπληροῦσιν αὐλοὶ καὶ κιθάραι καὶ τύμπανα, ὑφ' ὧν αἱ μὲν ἀκοαὶ καταυλοῦνται, αἱ δὲ τῆς ψυχῆς ἡδοναὶ διεγείρονται, καὶ οἱ παρόντες τῇ ἀκολάστῳ μελωδίᾳ κατακηλοῦνται· ἣν οἱ τῶν ἀσεβῶν παῖδες ἀσελγῶς ἐργάζονται, ταῖς ἐντεταμέναις νευραῖς τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπιβάλλοντες, καὶ πρὸς τὴν φωνὴν τῶν ὀργάνων ἐπικροτοῦντες. Συνετέλεσαν ἐν ἀγαθοῖς τὸν βίον αὐτῶν. Τοῦτο ἐστὶν, οὐδὲν διάλειμμα τῆς εὐπραγίας αὐτοῖς ἐγένετο, ἀλλ' ἐν βίῳ τελείῳ τοῖς σωματικοῖς ἀγαθοῖς ἐντρυφῶντες διετέλεσαν· καὶ πέρασ αὐτοῖς εὐδαιμονίας τὸ τῆς ζωῆς πέρασ ἐγένετο, παραταθείσης μέχρι τελευτῆς τῆς εὐημερίας. Καὶ ἐν ἀναπαύσει ἄδου ἐκοιμήθησαν. Ἀντὶ τοῦ, μέχρι θανάτου ἀναπαύομενοι καὶ εὐθυμοῦντες, ἀβασάνιστοι εἰς ἄδην κατέρχονται. Ἡ, ὅτι οὐδὲ αὐτὸς ὁ θάνατος πικρὸς αὐτοῖς γίνεται· ἀλλ' ὡσπερ ὑπνοῦντες, οὕτως ἀποθνήσκουσιν. Ἡ, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι ἐν τῷ ζῆν κακοπαθοῦσι καὶ ταλαιπωροῦνται, ἀποθανόντες δὲ ἀναπαύονται· οὗτοι δὲ περὶ ὧν ὁ λόγος, πᾶσαν τὴν ζωὴν ἐν εὐθυμίᾳ διηνηκότες, οὕτως εἰς τὴν ἐν τῷ θανάτῳ ἤλθον ἀνάπαυσιν. ΚΕΦ. ΚΒ'. Πότερον οὐ Κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων; Ὑγιὲς δὲ τὸ δόγμα τοῦτο, ὅτι ἀληθινὸς διδάσκαλος ἀρετῆς οὐ 12.1037 δύναται εἶναι ἄνθρωπος· «ὁ διδάσκων γὰρ ἄνθρωπον γινώσκει,» καὶ ἐν Ψαλμοῖς ἀναγέγραπται, ὅτι οὐκ ἄλλος ἐστὶν ἄλλ' ἢ Θεός. Διδάσκει δὲ Θεός, ἐλλάμπων τῇ ψυχῇ τοῦ μανθάνοντος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὴν διάνοιαν φωτίζων τῷ φωτὶ τῷ ἀληθινῷ τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ. Οὐκ οὖν, κἂν ἄνδρες δίκαιοι ἡμᾶς διδάσκωσι, διδασκαλὴν κὴν εὐλογητέας χάριν, πάλιν ὁ Κύριός ἐστιν ὁ δι' αὐτῶν διδάσκων ἡμᾶς· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ συνιέναι καὶ διανοιχθῆναι τὰς καρδίας ἡμῶν εἰς τὴν τῶν θείων μαθημάτων παραδοχὴν, κατὰ τὴν θείαν γίνεται χάριν. Ἡ λόγον σου ποιούμενος ἐλέγξει σε; Πρὸς τοῦτο εἵπομεν ἂν, ὅτι οὐ φροντίζων ὁ Θεὸς μήποτε αὐτὸς τι βλαβῆ,

ἐλέγχει τὸν ἀσεβῆ· ἀλλὰ λόγον ποιούμενος τοῦ προνοουμένου καὶ εὐεργετῶν αὐτόν. Ἦνεχύραζες τοὺς ἀδελφούς σου διακενής. Ὑπολαμβάνει δὲ τοῦτο περὶ τοῦ Ἰώβ ἐντεῦθεν, ὅτι ἦδει αὐτὸν πλούσιον, καὶ ὑπόπτειεν ἀπὸ τοιούτων τινῶν πόρων πλουτεῖν αὐτόν· διὸ φησιν· «Ἦνε χύραζες διακενής» τουτέστι μὴδὲν ἐποφειλόμενος. Προσεπιτείνων δὲ πάλιν ἄλλην αὐτοῦ ἀμαρτίαν φησίν. Ἀμφιάσιον δὲ γυμνῶν ἀφείλου. Ἔστι ποτὲ λαβεῖν ἀμφιάσματα, οὐ γυμνοῦ, ἀλλὰ πλουσίου, ἔχοντος ἀποκείμενα ἐνδύματα πολλά. Ἐὰν μέντοιγε χιτῶνα ἔχη τις ἕνα, καὶ τοῦτον τὸν χιτῶνα προφάσει τοῦ ἀπαιτεῖν τὸ ἐμὸν ἐκδύσω, μὴ ἐλεήσας ἐκεῖνον τὸν γυμνόν, ἀμφιάσιον τοῦ γυμνοῦ ἀφειλόμην. Πολλὰ δὲ τοιαῦτα ἐν ἡμῖν γίνεται, ὅταν δανείζωμεν, ὅταν προσ οφειλέτας ἔχωμεν. Πολλάκις ὁ ὀφειλέτης ἡμῶν εἰς ὑπερβολὴν πένεται, μὴ δυνάμενος ἀποδοῦναι· καὶ ἡμεῖς, τὰ σπλάγχχνα ἡμῶν ἀποκλείσαντες, καὶ μὴ βλέποντες, ὅτι γυναῖκα τρέφει, καὶ τέκνα, καὶ μόλις τρέφεται ἀπὸ τῶν ποριζομένων αὐτῷ ὀλίγων ὀβολῶν, ἀπαιτοῦμεν πικρῶς, ἔσθ' ὅτε καὶ περισσὰ ἔχοντες παρ' ἑαυτοῖς. Ταῦτα οὖν λέγει ἐγκαλῶν τῷ Ἰώβ, ὅτι, «Ἀμφιάσιον γυμνῶν ἀφείλου.» Ἴσως δὲ καὶ τὸ μὴ δοῦναι τῷ γυμνῷ ἱμάτιον ἀφαίρεισιν ὀνομάζει· ἀποστερητῆς γάρ ἐστι καὶ πλεονέκτης καὶ ὁ μὴ ἐνδύων τὸν γυμνόν, καὶ ὁ μὴ τρέφων τὸν ἄρτου δεόμενον. Ἐθαύμασας δὲ τινῶν πρόσωπα. Ἄλλο καὶ τοῦτο ἀμαρτήματα· ἀμαρτήματα γὰρ καὶ τὸ θαυμάζειν πρὸς ὦπον. Ὁ δεῖνα, ὅτι πλούσιός ἐστι, θαυμάζω αὐτοῦ τὸ πρόσωπον· τὸν δὲ πένητα καταπατῶ, ἐπειδήπερ ἀξίωμα οὐκ ἔχει. Ἔσται οὖν σοι ὁ παντοκράτωρ βοηθός. Ὑγιὲς ἐνθάδε δόγμα ὁ Ἐλιφάζ λέγει· οἴεται γὰρ τὸν Ἰώβ διὰ τὰ ἀμαρτήματα πάσχειν, καὶ ὅτι ὑπομείνας καὶ θάϊρεται δι' αὐτοῦ τοῦ πάσχειν· καὶ καθαιρόμενος, ὡς περ χρυσὸς ἐν χωνευτηρίῳ, δόκιμος ἀποφαίνεται, πᾶν τὸ ἀλλότριον ἀποθέμενος, καὶ πάσης κακίας 12.1040 ἀμιγῆς γεγωνός. Φησὶν οὖν, ὅτι, ἐὰν καὶ σὺ ὑπομείνῃς τὰ συμβεβηκότα σοι, ἀποδώσει σε καθαρὸν ὡς περ ἄργυρον πεπυρωμένον ὁ Θεός· καὶ καθαρὸς γενόμενος, παρῤῥησίαν ἔξεις, ὡς ἀποθέμενος τὰ ἀμαρτήματα, καὶ ἰλαρῶς τὸ πρόσωπον ἐπαρείς εἰς τὸν οὐρανόν, ἀκαταγνώστῳ συνειδότι τὰς ἰκετείας ποιούμενος· κἄν τι εὐξῆ καὶ ὑπόσχῃ τῷ Θεῷ, αὐτὸς ἐνισχύσει σε πρὸς πέρας ἀγαγεῖν τὰς πρὸς αὐτὸν ὑποσχέσεις· αὐτὸς γάρ ἐστιν «ὁ ἐνεργῶν ἐν ἡμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.» Ἀντὶ μέντοι τοῦ, «Δώσει δέ σοι ἀποδοῦναι τὰς εὐχάς,» Θεοδοτίων, «καὶ ὀριεῖς ῥῆμα, καὶ σταθήσεται σοι,» ἐξέδωκε· τουτέστιν, ἅπαν ὃ ἂν συντάξῃ καὶ τυπώσῃ, οὐ διαπεσεῖται· καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ἅπασάν σοι τὴν ἀρμόζουσαν δικαίῳ παρέξει διαγωγὴν· καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ σου κατευοδωθήσονται ὑπὸ τοῦ θείου ὀδηγούμεναι φωτός· ἢ καὶ αἱ πράξεις σου λαμπραὶ καὶ ἐπίδοξοι ἔσονται. Ὅτι ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, καὶ ἐρείς· Ὑπερηφανεύσατο. Ὡς μὲν περὶ ἐτέρου δοκεῖ λέγειν· πρὸς δὲ τὸν Ἰώβ ὁ λόγος. Διὰ τοῦτο, φησὶν, ἔσται ταῦτα τῷ μετανοοῦντι, ὅτι ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, καὶ εἶπεν, ὅτι ἐνδίκως αὐτὸς ὑπέστη ἃ πέπονθεν, ἐπειδὴ ὑπερηφανεύσατο. Καὶ κύφοντα ὀφθαλμοῖς σώσει. Τουτέστι τὸν ταπεινόφρονα, τὸν κάτω βλέποντα διὰ τὸ δυσσυνείδητον καὶ ἀπαρῤῥησίαστον, καθάπερ ὁ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις δικαιωθείς τελώνης. ΚΕΦ. ΚΖ'. Ἔτι δὲ προσθεῖς Ἰώβ τῷ προοιμίῳ εἶπεν. Ἔλαβεν ἐξουσίαν τοῦ Ἰώβ ὁ διάβολος καὶ ἤτασεν αὐτὸν νυκτὸς καὶ ἡμέρας· πρότερον μὲν διὰ τῶν ἐκτός· ὕστερον δὲ δι' αὐτοῦ τοῦ σώματος· μετὰ ταῦτα καὶ διὰ τῶν φίλων. Ὅτε γὰρ αὐτὸν ἐδοκίμαζε διὰ τῆς γυναικὸς, καὶ οἶδεν, ὅτι οὐ νενίκηται ὁ Ἰώβ, τρεῖς φίλους ἤνεγκεν, οὐκ ἐχθροὺς, οὐκ ἐπίβουλα δόγματα ἔχοντας· ἀλλ' ἀληθεῖς μὲν λόγους, οὐ καλῶς δὲ, οὐδὲ ἐν καιρῷ προσφερομένους· καὶ ἐβούλετο διὰ τούτων ποιῆσαι τὸν δίκαιον φθέγγασθαί τι κατὰ τῆς προνοίας· ἀσεβῆσαι διὰ τοὺς πόνους· ἐκκακῆσαι διὰ τὰς ἀλγηδόνας· ἀλλ' ὁ στερρὸς ἀδάμας οὗτος, ὅρα τί λέγει μετὰ τοὺς λόγους τῶν τριῶν, ὅτε ἐτέλεσε ὁ Ἐλιφάζ τρεῖς διαλέξεις, ὁ Βαλδὰδ τρεῖς, ὁ Σοφὰρ δύο. Οὐ γὰρ σύννοια ἐμαυτῷ ἄτοπα πράξας. Τοῦτο καὶ Παῦλος ὕστερον ἐφθέγγατο, καὶ προσέθηκεν· «Ἄλλ' οὐκ ἐν τούτῳ

δεδικαίωμα.» Πολλή ἢ παρ᾽ ῥησία τοῦ δικαίου καὶ ἐπὶ τῷ προτέρῳ βίω, καὶ ἐπὶ τοῖς κατὰ τὸν καιρὸν τῆς περιστάσεως, ὥστε αὐτὸν εἰπεῖν· Οὐδὲν ἑμαυτῷ συνοῖδα. ΚΕΦ΄. ΚΘ΄. Ἄδρῳι δὲ ἐπαύσαντο λαλοῦντες. Ἦ κατὰ τὴν τῶν λοιπῶν ἔκδοσιν «οἱ ἄρχοντες.» Οὗτοι παραχω 12.1041 ροῦντες τῷ δικαίῳ τοῦ λόγου, αὐτοὶ αὐτοῦ παρόντος εἰσῆγον. Δάκτυλον ἐπιθέντες ἐπὶ τῷ στόματι. Δόξει μὲν οὖν καὶ σημεῖον εἶναι σιωπῆς τὸ, δάκτυλον ἐπιθεῖναι ἐπὶ τῷ στόματι· τάχα δὲ, ἐπεὶ ἡ χεὶρ ἀντὶ ἔργων λαμβάνεται, δηλοῖ, ὅτι τὸ ἔργον αὐτῶν ἐφίμου αὐτοῖς τὰ χεῖλη, καὶ οἷονεὶ δεσμός τις τῷ στόματι ἐπέκειτο· ἠσθήθησαν γὰρ, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἄξιοι τοῦ λαλεῖν, παρόντος τοῦ Ἰώβ, μείζονα ἔργα πεποιηκότος, αὐτοὶ ὀλίγα πεπραχότες· ὁ γὰρ δάκτυλος τὴν ἐλαχίστην σημαίνει πρᾶξιν καὶ ἐνέργειαν. Δικαιοσύνην δὲ ἐνδεδύκειν. Καλὸν χιτῶνα ὕφα νεν ἑαυτῷ ὁ Ἰώβ, ἵνα ἐνδύσῃται τὴν δικαιοσύνην ἀντὶ χιτῶνος. Ἴδε αὐτοῦ καὶ τὸ ἱμάτιον· δικαιοσύνη ὁ χιτῶν· κριμα ἢ διπλοῖς. ΚΕΦ. ΛΒ΄. Φοβηθεὶς τοῦ ὑμῖν ἀναγγεῖλαι τὴν ἑμαυτοῦ ἐπιστήμην. Ἐπαγγέλλεται μέντοι «ἐπιστήμην» ἔχειν, ἢ, κατὰ τοὺς λοιποὺς, «γνώσιν,» πῶς ἂν θρωποὶ πάσχουσιν ἐν τῷ βίῳ· πῶς τινες ἄδικοι εὐτυχοῦσιν. Εἶδον ἀδικοῦντας καὶ παρανομοῦντας, εὐθνηοῦντας, καὶ ἑμοῦ παραμικρὸν ἔσα λεύθησαν οἱ πόδες, ἐὰν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ μόνῳ ἐνίδω· ἐὰν δὲ τὸ μέλλον ἐννοήσω, ἐστῶτές εἰσιν οἱ πόδες μου. Διὸ εἶπα· Ἀκούσατέ μου. Ἔτερα ἀντίγραφα μετὰ τὸ «Ἐρῶ γὰρ ὑμῶν ἀκουόντων,» ἔχει καὶ τοὺς στίχους· «Ἴδου ἤκουσα τοὺς λόγους ὑμῶν, ἠνωτισάμην ἄχρι συνέσεως ὑμῶν.» Οἱ δὲ ἕτεροι ἐρμηνευταὶ οὕτως ἐκδεδώκασιν· «Ἴδου, ἐξεδεξάμην τοὺς λόγους ὑμῶν· ἠκροασάμην ἐφ' ὅσον ἐφρονεῖτε, ἐφ' ὅσον ἐζητάζετε λόγους, καὶ μέχρι τοῦ ἐφικέσθαι ὑμῶν, ἐνενόουν.» Κατὰ μὲν οὖν ταύτην τὴν ἔκδοσιν καὶ τὰ ἕτερα τῶν ἀντιγράφων, Ὡσπερ, φησὶν, ἐγὼ μεθ' ἡσυχίας ἤκουσα πάντων ὧν εἶπατε, καὶ ἀνέμεινα μέχρι συμπεράσματος τῶν ὑμετέρων λόγων· καὶ ἕως ὅτε πᾶσαν ἑαυτῶν τὴν φρόνησιν κενώσητε· καὶ ὑμεῖς τῶν ἑμῶν ἀκούσατε λόγων. Κατὰ δὲ τὰ παρ' ἡμῖν ἀντίγραφα ὁ νοῦς οὗτος· Ἀκούσατέ μου, φησὶν· ἐρῶ γὰρ οὐδὲν ὑπέρογκον, ἀλλ' ἃ δύνασθε δοκιμάσαι. «Καὶ μέχρις ὑμῶν συνήσω,» ἀντὶ τοῦ, Οὐ κενοφω νίαις χρήσομαι, ἀλλ' ὡς δύνασθε συνιέναι λαλήσω. Ἦ ἐκεῖνό φησιν, ὅτι, Οὐ πρότερον παύσομαι λαλῶν, πρὶν ἢ καὶ ὑμεῖς τοὺς ἑμοὺς δοκιμάσητε λόγους, εἰ ἄρα κάγῳ συνιέναι δύναμαι «μέχρις ὑμῶν,» τουτ' ἐστὶ, μέχρις οὗ καὶ ὑμεῖς ἐννοήσητε, ἢ καὶ ὑπερ βάλλω τὴν ὑμέτεραν σύνεσιν. Πλήρης γὰρ εἰμι ῥημάτων. Καλῶς εἶπε τὸ, «πλήρης εἰμί·» ὁ γὰρ μὴ πλήρης ὢν ῥημάτων, καὶ ἐρ χόμενος ἐπὶ τὸ λαλεῖν, κενὰ λαλήσει ὡς κενός, κατὰ τὸ εἰρημένον· «Ὁ γὰρ μωρὸς μωρὰ λαλήσει, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μάταια νοήσει.» Ὀλέκει γὰρ με τὸ πνεῦμα τῆς γαστροῦς. Ὡσπερ τις ἔγκυος γίνεται, καὶ μορφωθέντος τοῦ γεννωμέ νου ἐν αὐτῇ ἐπὶ ὠδίνῃς ἔρχεται, μέχρις οὗ ἀπογεν 12.1044 νήση τὸ συλληφθέν· κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἐπὶ τῆς φιλομαθοῦς ψυχῆς γίνεται· συλλαμβάνει γὰρ τὸν λόγον, ὃν ἀπαγγελλόμενον μορφοῖ, καὶ τυποῖ αὐτὸν τῇ τάξει· ὅταν δὲ μετὰ τὸ τυπῶσαι καὶ μορφῶσαι, τετελειωμέ νον αὐτὸν παραδῶ, τότε τίκει· καὶ μέχρις ἂν τέκη, βαρύνεται ἐν ὠδίνι. Λαλήσω, ἵνα ἀναπαύσωμαι ἀνοίξας τὰ χεῖλη. Ὁ τυγχάνων συνετοῦ ἀκροατοῦ, καὶ ὢν πλήρης λόγων, λαλῶν ἀναπαύεται, τὴν περισσότητα οἷον κενώσας καὶ ἀποβαλὼν. ΚΕΦ. ΛΕ΄. Ἀνάβλεψον εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀναβλέπει εἰς τὸν οὐρανὸν οὐχ ὁ τοὺς σωματικούς ὀφθαλμούς ἐπάρας, καὶ ἰδὼν τὸν οὐρανόν· τοῦτο γὰρ τὸ ἀναβλέπειν ἔχουσι καὶ οἱ κύνες καὶ οἱ ὄνοι. Οὐδεὶς φιλόκοσμος ἀναβλέπει εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. Πάλιν δὲ οὐχ οὕτω τὰ νέφη ὑψηλὰ ἀφ' ἡμῶν ἐστίν, ὡς ἐὰν ἴδω τὸν Μωσέως βίον, καὶ τὴν ἐκείνου πρὸς Θεὸν ἀρέσκειαν, καὶ τὴν ἑμαυτοῦ σμικρότητα καὶ ταπεινότητα, οὕτω βλέπω τὸ νέφος ὑψηλὸν ἀπ' ἑμοῦ· ἐὰν ἔλθω ἐπὶ Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ναυῆ, ἐπὶ τοὺς βίους τῶν προφητῶν, ἐὰν ἐξ ἐτάζω αὐτῶν τὰς πράξεις, τότε ποιῶ τὸ γεγραμμένον, καὶ καταμανθάνω πόσον ἐστὶ τὰ νέφη ὑψηλὰ ἀπ' ἑμοῦ. Εἰ ἡμαρτες, τί πράξεις; Ἄρα

οὖν, φησὶν, οἶδας, εἰ ἡμαρτες, τί πράξεις ἐπὶ τὸ λῦσαι τὸ ἡμαρτημένον; Εἰ ἡμαρτες λόγοις, λόγοις κρείττοσιν ἴασαι· εἰ ἡμαρτες ἐν ἔργοις, ἔργοις διαφέρουσιν αὐτὸς ἑαυτὸν ἰώμενος· εἰ δὲ πολλαὶ καὶ ἀνίατοι αἱ ἀνομίαι, διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῖς ἀνιάτοις, οἷς ἑαυτοὺς ἰάσασθαι οὐ δυνάμεθα, ἦλθεν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἵνα τὰ ἀνίατα ἰάσῃται, καὶ γένηται τὸ, «Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἁμαρτίαι.» Ὁ κατατάσων φυλακὰς νυκτερινὰς. Ὅρα ὅτι ἐγκώμια τοῦ Θεοῦ καὶ ὕμνους διεξέρχεται ὁ Ἐλιοῦς, λέγων περὶ αὐτοῦ, «Ὁ κατατάσων φυλακὰς νυκτερινὰς.» Θέλεις ἰδεῖν πῶς κατατάσσει φυλακὰς νυκτερινὰς ὁ Θεός; Ὁλος ὁ αἰὼν οὗτος νύξ ἐστι, σκότος ἐστί. Τὸ φῶς τηρεῖται σοι· νῦν γὰρ δι' ἐσόπτρου βλέπεις, μέλλεις δὲ ποτε βλέπειν τὸ φῶς. Οὐκοῦν νύξ ἐστί πᾶς ὁ αἰὼν, καὶ χρεῖα φυλάκων τεταγμένων εἰς νύκτα ταύτην, ἵνα οἱ φύλακες, οἱ ἐπὶ τῶν νυκτῶν, φρουρῶσι τοὺς ἐν νυξὶν ἀπὸ τῶν ληστῶν, ἀπὸ τῶν θηρίων, ἀπὸ τῶν πολεμίων. Τίνες οἱ φύλακες; Οἱ παρεμβάλοντες ἄγγελοι. Ὁ διορίζων με ἀπὸ τετραπόδων γῆς. Κατὰ δὲ τοὺς λοιποὺς, «διδάσκων ἡμᾶς ὑπὲρ τὰ κτήνη τῆς γῆς, καὶ σοφίζων ὑπὲρ τὰ κατὰ τὸν ἀέρα διπτάμενα πετεινὰ» μόνος γὰρ ὁ ἄνθρωπος λόγῳ τετίμηται. Κατὰ μὲν οὖν τὸν λόγον τῆς δημιουργίας διωρίσμεθα ἀπὸ πάντων τῶν ζώων· ἐὰν δὲ ἦς ἁμαρτωλὸς, πόρνος, κατωφερῆς, οὐ διωρίσθης ἀπὸ τετραπόδων γῆς, ἀλλὰ παρασυνεβλήθης τοῖς κτήνεσι, καὶ ἐγένου ὡς 12.1045 ἵππος καὶ ἡμίονος, οἷς οὐκ ἔστι σύνεσις, καὶ ἵππος θηλυμανῆς. ΚΕΦ. Μ'. Μὴ, ἀλλὰ ζῶσαι ὡσπερ ἀνὴρ τὴν ὀσφύν σου. Τὰ μὲν τέλεια τῶν ἀγωνισμάτων τοῖς καλῶς ἀθλήσασιν μετὰ τὸν βίον ἀπόκειται τοῦτον· οὐδὲν δὲ ἦττον καὶ ἤδη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἀρραβωνίζεται τοὺς ἀθλητάς. Διὰ τοῦτο, ὅτε ἠγωνίσαστο τὰ μέγιστα ὁ Ἰώβ· ὅτε, ἀποβαλὼν τὰ ὑπάρχοντα, ἐδόξασε τὸν δεδωκότα· ὅτε, ἀποθέμενος τὰ τέκνα, εὐχαρίστησε τῷ παρείληφότε· ὅτε, νοσήσας ὡς σκώληκας ἀνομβρεῖν ἀπὸ τοῦ σώματος, οὐ νενίκηται ἀπὸ τῶν πόνων· προοίμια καὶ ἀρραβῶνα τῶν ἄθλων δίδωσιν αὐτῷ ὁ Θεός, χρηματίσας αὐτῷ διὰ νέφους καὶ λαίλαπος. Ἀκούσας οὖν τῶν προτέρων λόγων, δέον ἀποκρίνασθαι πρὸς Θεὸν, σιωπᾶ, ὡς οὐκ ἔχων παρρησίαν· οὕτω γὰρ ἤδει τὸ, «Μωσῆς ἐλάλει, ὁ δὲ Θεὸς ἀπεκρίνατο αὐτῷ φωνῆ.» Ὁ μέντοι Θεὸς δίδωσιν αὐτῷ παρρησίαν τοῦ λέγειν· καὶ τοσαύτη ἐστὶν αὐτοῦ ἡ χρηστότης, ὥστε ἀναλαβεῖν αὐτὸν πρόσωπον οὐ κρίνοντος, ἀλλὰ κρινομένου μετὰ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἄλλαι τοῦτο ἐδίδαξαν Γραφαί· ὡς τὸ, «Δεῦτε, καὶ διαλεχθῶμεν» καὶ, «Λαὸς μου, τί ἐποίησά σοι;» Ἦδη ἄθλον δίδωσιν αὐτῷ ὁ Θεός, ὅτι ἄνθρωπον ἐρωτᾶ, ὅτι πυνθάνεται αὐτοῦ, ὅτι δίδωσιν ἐξουσίαν τῆς ἀποκρίσεως. Εἰ μὴ ἦν νενικηκῶς, οὐκ ἐλάμβανεν· εἰ μὴ ἦν ὑπομείνας, οὐκ ἂν ἤκουσε· «Ζῶσαι ὡσπερ ἀνὴρ τὴν ὀσφύν σου,» καὶ μὴ σιώπα· ἀλλ' ἀνδρίζου πρὸς τὰς ἐρωτήσεις· ὅσω γὰρ ὀσφύς τινος οὐκ ἔζωσται, οὐδὲ συνέσφιγκται, ἀλλὰ λέλυται, οὐ δύναται εὐλόγως ἀποκρίνασθαι τῷ Θεῷ. Μὴ πρότερον οὖν ἀποκρίνασθω τις τῷ Θεῷ, ἐὰν μὴ ἀνὴρ γένηται τέλειος τὴν πνευματικὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ὀσφύν ζώσῃται. Μὴ ἀποποιῶ μου τὸ κρίμα. Μὴ οἶου ἀλόγως κεκρίσθαι μοι ταῦτα ἄπερ ὑπέμεινας, μηδὲ ἀποποιῶ μου τὸ κρίμα. Τούτου τοῦ ῥητοῦ, ὡς χρησίμου μνημονεύωμεν, ὅταν ὁ Θεὸς παθεῖν τι ἡμᾶς κρίνη, τέκνον ἀποβαλεῖν, ἀρχὴν ἀπολέσαι, νοσήσαι κατὰ τὸ σῶμα. Ὅτι δήποτε τούτων ὑποστῆναι· οὐδὲν τούτων οἷόν τε παθεῖν ἡμᾶς, μὴ κρίνοντος τοῦ Θεοῦ. Ἐπεὶ οὖν οὐδὲν τούτων γίνεται χωρὶς κρίματος τοῦ Θεοῦ, λέγεται πρὸς τὸν παθόντα· «Μὴ ἀποποιῶ μου τὸ κρίμα» τουτέστι, Μὴ ἀπαρνοῦ ὅπερ ἔκρινα περὶ σοῦ· τὸν παρόντα λέγει χρηματισμόν. Οἶει δὲ με ἄλλως σοι κεχηματικένας, ἢ ἵνα ἀναφανῆς δίκαιος; Ἀπολογοῦμαί σοι· δίκαιος ἦς, ἀλλ' οὐκ ἦς φανερός· ὑπομονὴν εἶχες· ἔδει με ἀφορμὴν παρασχεῖν τοῦ λάμψαι σου τὴν ὑπομονήν· εἶχες ἀνδρείαν· ἀλλ' ἐκρύπτετο ἐν σοί· οἱ συμβεβηκότες πόνοι ἔδειξαν σου τὴν ἀνδρείαν. Τούτων μνημονεύωμεν ἐν τοῖς τῶν περιστάσεων καιροῖς, καὶ δόξω 12.1048 μεν τοῦ Θεοῦ ἀκούειν παρόντος καὶ λέγοντος ἡμῖν· «Οἶει δὲ με ἄλλως σοι κεχηματικένας,» τουτέστι τὸν πειρασμὸν συγχωρῆσαι, ἢ

ἵνα τοῖς ἀγνοοῦσι δήλη ἢ σὴ δικαιοσύνη ᾗ; Ἀνάλαβε δὴ ὕψος. Ἔστι δὲ καὶ οὕτω νοῆσαι τοὺς στίχους· Νενίκηκας τὸν πειραστήν· ἀνάλαβέ σου τὸ ὕψος· ἀνάλαβέ σου τὴν δύναμιν· στεφάνωσαι· ἔνδυσαι εὐπρέπειαν. Ὁ ὕβριστής ἐστρατεύσατο κατὰ σοῦ· σὺ δὲ τὸν ὑπερήφανον ἔταπείνωσας, καὶ μακρὰν μετ' αἰσχύνης ἀπέστρεψας μετὰ τῆς αὐτοῦ φάλαγγος. ΚΕΦ. ΜΑ'. Παίξῃ δὲ ἐν αὐτῷ ὥσπερ ὀρνέω; ἢ δήσεις αὐτὸν ὥσπερ στρουθίον παιδίω; Μεγάλῃς καὶ ἐρβώμενης καὶ τελείας ψυχῆς διαγράφει τὸ τέλος, ὅτι γε ὁ δράκων αὐτῷ, ὥσπερ στρουθίον παραδέδοται παιδίω, μηδὲ βλάψαι τὸ παιδίον δυνάμενον, ὅτι καὶ δεδεμένον αὐτὸ ἄγει ὅπου γε βούλεται τὸ παιδίον καὶ περιφέρει· οὕτω τῇ χάριτι τοῦ Κυρίου, ὡς στρουθίον ὑποχείριον, ὁ Σατανᾶς δεδεμένος γεγένηται τοῖς νηπίοις καὶ θηλάζουσιν, ὧν ἐκ στόματος κατηρήσατο αἶνον ὁ Θεός. Ἐνσιτοῦνται δὲ ἐν αὐτῷ ἔθνη. Ὡσπερ τῶν πιστῶν βρῶμα ὁ Κύριος, οὕτως ὁ δράκων τῶν ἀσεβῶν· «Ἐδωκας γὰρ αὐτὸν βρῶμα λαοῖς τοῖς Αἰθίοψι.» τουτέστι, τοῖς υἱοῖς τοῦ σκότους, τοῖς ἐν ἀγνωσίᾳ. Καθ' ἕκαστον γὰρ λόγον ὃν παραδεχόμεθα, ἤτοι ἀπὸ τοῦ δράκοντος ἐσθίομεν, ἐὰν παραδεξώμεθα ἀκοὴν ματαίαν, ἢ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, ἐὰν παραδεξώμεθα λόγον οἰκοδομοῦντα καὶ ὠφελοῦντα. Πᾶν δὲ πλωτὸν συνελθὸν οὐ μὴ ἐνέγκωσι βύρσαν μίαν οὐράς αὐτοῦ. Σαφέστερον δὲ εἰπεῖν· Οἱ ἄνθρωποι, οἱ πλοίοις τοῖς σώμασι χρώμενοι, τὰ τελευταῖα τοῦ δράκοντος καὶ τὰ ἔσχατα νεκρῶσαι αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς οὐ δύνανται· θείας δὲ δυνάμεως ἐπισκοπούσης, καὶ ὅλον αὐτὸν κομίσει καὶ νεκρῶσαι δυνάμεθα. Νεκροῦμεν δὲ ἕκαστος, τὸ ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, τὸν διάβολον, κατὰ τὸ· «Ὁ δὲ Θεὸς συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.» Εἰς πτύξιν θώρακος αὐτοῦ τίς ἂν εἰσέλθοι, θώραξ καὶ στήθος ὀνομάζεται, ὅπου ἐστὶ τὸ ἡγεμονικόν. Οὐχ ἀπλοῦς ἐστὶν ὁ θώραξ αὐτοῦ· δόλιός ἐστιν, ἐπτυγμένος ἐστίν· ἅγιος δὲ ἐλέγχειν αὐτὸν δύναται, καὶ δεῖξαι, ὅτι ἔπτυκται· τῷ γὰρ ἁγίῳ οὐκ ἔπτυκται. Πνεῦμα δὲ οὐ μὴ διέλθῃ αὐτόν. Τὸ, «οὐ μὴ διέλθῃ,» οὐχ ὅτι οὐ διέρχεται καὶ παρέρχεται, ἀλλ' ὅτι οὐδὲν αὐτὸν λανθάνει· πάντας δεῖ δι' αὐτοῦ ἐλθεῖν. Ἐαυτοὺς οὖν παρασκευάσωμεν, τοῦ μὴ κατασχεθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἶδος Ἐωσφόρου. Οἱ ὀφθαλμοὶ γοῦν αὐτοῦ οὐκ εἰσὶν Ἐωσφόροι, ἀλλ' «εἶδος Ἐωσφόρου» μετασχηματίζεται γὰρ εἰς ἄγγελον φωτός. Προσποιεῖται εἶναι οὐράνιος ἀστήρ· προσποιεῖται σύμβολον ἡμέρας. Ὡς λαμπάδες καιόμεναι. Οἶμαι μὲν καὶ πάντας 12.1049 τοὺς ἀσεβεῖς ἀθέων δογμάτων εἰσηγητὰς εἶναι στόμα τοῦ δράκοντος· εἴη δ' ἂν τι καὶ τροπικῶς νοούμενον παρὰ τοῦτο, ὅθεν οἱ λόγοι ἀπολλύντες. Εἶποτε ἤκουσας λόγου προφάσει Χριστιανισμοῦ κατηγοροῦντος τοῦ Δημιουργοῦ, φέρε εἰπεῖν, πρεσβεύοντος τὰ Μαρκίωνος, τὰ Οὐαλεντίνου, τὰ Βασιλείδου· ὅταν κακῶς λέγωσι τὸν Ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὅταν τι ὅμοιον, ὅψι ὅτι ἐκ στόματος τῶν τοιούτων ἐξέρχονται δαλοί. Τηρῶμεν οὖν ἑαυτοὺς, μήποτε ἐκεῖναι λαμπάδες ἡμᾶς καύσωσι· μήποτε αἱ ἐσχάραι τοῦ πυρός ἡμῶν ἄψωνται. Ἐμπροσθεν αὐτοῦ τρέχει ἀπώλεια. Οἶον πρόδρομός τις ἐστὶν αὐτοῦ καὶ δορυφέρει αὐτὸν ἢ ἀπώλεια· ὅπου ἐὰν ἔρχηται, προτρέχει ἢ ἀπώλεια αὐτοῦ, εἴθ' οὕτως αὐτὸς εἰσέρχεται. Ἐὰν μὴ πρῶτον παραδέξηται τις τὴν ἀπώλειαν, οὐ παραδέχεται τὸν δράκοντα· ὅταν γὰρ ἀμάρτη τις, τότε, κνηθόμενος τὴν ἀκοὴν, διδασκάλους ζητεῖ ἀπολούμενος· καὶ ζητῶν διδασκάλους, μετὰ τὸ ἀπολέσθαι εὐρίσκει τὸν δράκοντα, καὶ παραδέχεται τοῦτον τοσοῦτων κακῶν πεπληρωμένον εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν. ΚΕΦ. ΜΒ'. Ἐδωκε δὲ ὁ Κύριος διπλᾶ. Ὁ μὲν οὖν πάντα πειρασμὸν ὑποστάς ἄθλα λαμβάνει τῆς ὑπομονῆς αὐτοῦ πάντα διπλᾶ παρὰ τὰ πρότερον· ὁ δὲ Κύριος ἄθλα δίδωσιν οὐχὶ διπλασίονα μόνον, ἀλλ' ἑκατονταπλασίονα· οὐκ ἂν δὲ διπλάσια τῶν προτέρων ἔλαβεν, εἰ μὴ διπλασίονα τὴν ἀρετὴν ἐπεδείξατο.